

Х.Х. Режапов,
катта илмий-ходим изланувчи, ЎЗМУ

МЕҲНАТ ВА ОЛИЙ ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИ БОЗОРИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ МЕХАНИЗМИ

Мақолада олий таълим олган малакали мутахассисларга бўлган талабни қондириш ҳамда ишлаб чиқаришда банд бўлган меҳнат қилувчи субъектларнинг шахсий манфаатдорлигини ижтимоий манфаатдорлик билан боғлиқ равишда олиб бориш муаммолари қиёсий таҳлил қилиш асосида ўрганилган. Меҳнат ва олий таълим хизматлари бозорини тартибга солиш механизми ва уни яхшилаш бўйича таклифлар берилган.

The paper studied the comparative analysis to meet the demand of qualified specialists with higher education and the problems of the workers employed in the production of subjects that bring personal benefits in the relationship with the social benefits. At the same time, it presents a proposal for the improvement of labor market regulation mechanism and higher education services.

Калит сўзлар: мутахассис, олий таълим хизматлари бозори, меҳнат бозори, ишчи кучи, малакали мутахассис, талаб ва таклиф, меҳнат ресурслари, минтақа, иқтисодий сиёсат.

Олий таълим хизматлари бозорини ривожланиши ва меҳнат бозори билан ўзаро боғлиқлиги нафақат у олий таълимга эга бўлган мутахассисларга тўланадиган иш ҳақиға балки ишлаб чиқариш корхоналарида яратилган ишлаб чиқариш инфратузилмаларига, уларни келажакда мансаб даражаларида ривожланиши кафолатланишиға ҳамда меҳнат қилиш учун зарур муҳит шароитларни борлиғига боғлиқ.

Ш.Ш.Зоҳидованинг фикрича “таълим хизматлари ва меҳнат бозорлари алоқалари тизимининг ажралмас қисмлари ҳисобланади” деб таъкидлайди [2, 16 б].

Меҳнат бозори билан олий таълим хизматлари бозорлари ўртасидаги муносабат олий таълим бозори талабларини эътиборға олган олий таълим хизматлари тизими томонидан тайёрланган олий малакали мутахассисларға бўлган жами таклифға боғлиқ. Олий таълим хизматлари тизимида тайёрланган олий малакали мутахассислар ва иқтисодий фаолликда банд бўлган олий малакали мутахассислар олий таълим бозорида жами таклифни ифодаласа жами талаб олий малакали мутахассисларға бўлган талаб ифода этади. Бу қуйидаги 1-чизмада кўриниши мумкин.

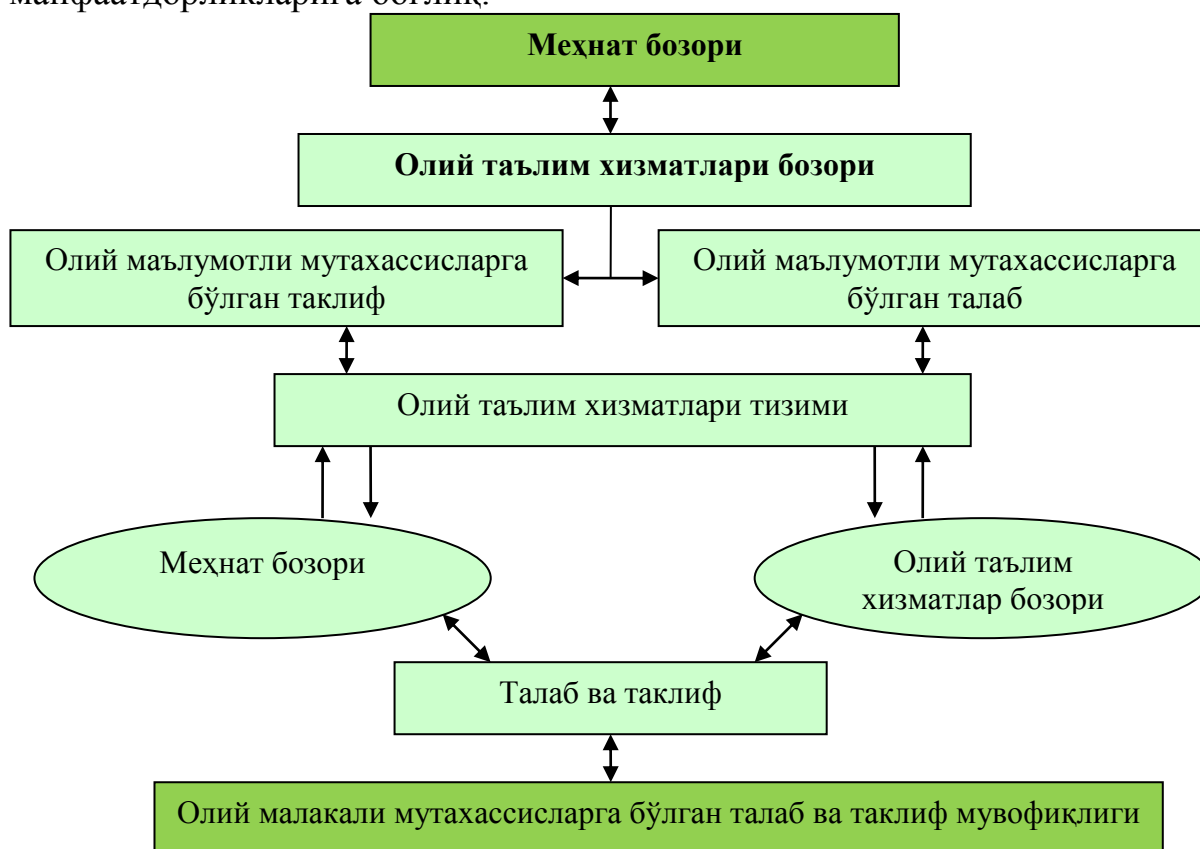
Бозор механизми ҳаракати ишлаб чиқариш учун зарур бўлган ишчи ва олий малакали мутахассисларни таълим хизматлари тизими асосида тайёрлаб бериш, мавжуд ортиқча бўлган олий маълумотли мутахассисларни иш жойлари билан таъминлаш вазифаларини амалға оширади. Бозор механизмини яна бир йўналиши меҳнат бозорида ишчи кучиға олий маълумотли мутахассисларға бўлган талаб ва таклиф конъюнктурасини ташкил топишидир.

Меҳнат ва олий таълим хизматлари бозори механизмининг бир асоси бу меҳнат қилиш субъектлари билан уни меҳнатни харид қилиб олувчи субъектлар ўртасидаги рақобатдир. Чунки улар бозор муносабатлари шароитида меҳнат ва олий таълим хизматлари бозорига эркин кира оладилар.

Меҳнат ва олий таълим хизматлари механизмларидан бири ишсизликни мавжудлиги ҳисобланади.

Давлат умумий ва махсус йўналишларда бўлган ишсизликни олдини олиш чора ва тадбирлари асосида маълум даражада юмшата оладилар аммо уни тўлиқ бартараф этиш муаммо ҳисобланади. Чунки у доимий равишда ўзгариб туради.

Меҳнат бозори шу жумладан олий таълим бозори механизми қийматга асосланган бўлиб иш берувчи ва ишга ёлланувчи субъектларнинг моддий манфаатдорликларига боғлиқ.

1-чизма. Умумлашган меҳнат ва олий таълим хизматлари бозоридаги талаб ва таклиф

Манба: Муаллиф томонидан ишлаб чиқилган.

Уларнинг моддий манфаатдорлиги меҳнат муносабатларини давом этиши муддатлари билан боғлиқ. Юқоридаги меҳнат бозори ва олий таълим бозорида талабни ўсиши таклифни ўсишига олиб келади, таклиф эса ўз навбатида талабни ўсиб боришини таъминлаши оқибатида иш ҳақларини пасайишига олиб келади.

Унинг оқибатида ишлаб чиқаришда банд бўлган ходимларни иш жойларидан бўшаб кетишига олиб келади, буни эса ички бозорда меҳнат бозорини тартибга солиш механизми деб атасак бўлади.

Бозор шароити меҳнат ресурсларини бошқариш учун зарур бўлган шарт-шароитларни яратиш оқибатида улардан самарали фойдаланиш мумкин. Бозор иқтисодиёти шароитида меҳнат ва олий таълим бозорини бошқариш ташкилий иқтисодий механизмга асосланган бўлиб, уларнинг моддий манфаатдорлигидан келиб чиққан ҳолда меҳнат муносабатлари шаклланади.

Меҳнат бозорида иш берувчи тадбиркорнинг иқтисодий манфаати ишга ёлланувчи ёлланма ишчи кучининг иқтисодий манфаатдорлиги ишлаб чиқарувчи яъни иш берувчи субъект манфаатдорлигида фарқ қилади.

Демак, мулк эгалари бўлиб ҳисобланадиган давлат ва нодавлат мулкчилиги асосида ташкил топган ишлаб чиқаришни борқарор ривожланиши уларда банд бўлган меҳнат қилувчи субъектларнинг шахсий манфаатдорлигини ижтимоий манфаатдорлик билан боғлиқ равишда олиб бориш муаммоси бозор иқтисодиётининг энг долзарб муаммоси ҳисобланади.

Бу муаммони ҳал этишнинг бирдан-бир йўли фикримизча, уларни моддий рағбатлантиришни ўзаро мувофиқлаштириш асосида меҳнат ва олий таълим бозорида ижтимоий ҳамкор субъектлар тарикасида фаолият олиб бориши учун зарур бўлган механизмни шакллантириш деб қараш лозим. Ижтимоий муносабатларни бозор иқтисодиёти шароитида турли мулкчилик шаклларига асосланган ишлаб чиқариш жараёнида меҳнат ва олий таълим хизматлари бозорида меҳнат қилишга лаёқатли ишчи кучларини тақсимлаш, бандлигини таъминлаш ва уларни ўзаро боғлиқлиги ва умумий тақсимоатга ва меҳнат тақсимоатига таъсири ишчи кучи бандлигининг энг асосий боғловчи қисмидир. Фикримизча, меҳнат ва олий таълим бозори асосида меҳнатга лаёқатли ишчи кучларини иш жойлари билан таъминлашни аниқлашда ижтимоий ҳамкорлик меҳнат соҳаларини фақат меҳнат битимига асосланган меҳнат муносабатлари ташкил этиш билан кифояланмай умумий ижтимоий меҳнат соҳаларини қамраб олган ҳолдагина бу муаммони ҳал қилиш мумкин.

Муаммони ҳал этишда давлат, ёлланиб ишловчилар ва ижтимоий ҳимояга муҳтожлар фикр ва мулоҳазаларидан келиб чиққан ҳолда умумий хулосаларга келиш асосида ҳал этиш зарур.

Тўғри бозор иқтисодиётини давлат ва нодавлат мулкчилиги шароитида эркинлаштирилган ва эркин рақобатга асосланган фуқаролар жамиятини қураётган эканми бу муаммони биргаликда умум хулосада амалга оширилиши зарур, акс ҳолда бу муаммони ҳал этиш жавобсиз қолиши мумкин. Бу муаммони амалга оширишда меҳнат ва олий таълим бозори тааллуқли барча субъектлар давлатнинг бош ислохотчи эканлигини тан олган ҳолда биргаликда уни ҳал этиш мақсадига эришиш мумкин.

Ҳаёт тажрибалари шуни кўрсатмоқдаки меҳнатга яроқли меҳнат ресурслари иш жойлари билан таъминлаш доимий равишда давлатимизнинг кун тартибиде турибди.

2014 йилда меҳнат ресурслари 18048 минг кишини, иқтисодий фаол аҳоли сони 13505,4 минг кишини, иқтисодиётда банд бўлганлар сони 12818,4 минг кишини ташкил этган [3, 33 б].

Фақат 2015 йилда мамлакатимизда 980 мингдан ортиқ иш жойлари ташкил қилиниб, унинг 60 фоизидан ортиғи қишлоқ жойларида ташкил

этилган. Касб-хунар коллежларини битирган 480 мингдан ортиқ битирувчилар иш жойлари билан таъминланганлар[1, 23 б]..

Ўзбекистон Республикаси президенти И.А. Каримов “2016-йилда 990 мингга яқин янги иш ўрни яратиш мўлжалланмоқда, жумладан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, хизмат кўрсатиш соҳасини изчил ривожлантириш ҳисобидан 660 мингдан зиёд иш ўрни яратилади. 2016-йилда олий ўқув юртлари, литсей ва коллежларнинг 510 мингдан ортиқ битирувчиларини иш билан таъминлашимиз даркор” деб таъкидлаб ўтди [1, 41 б].

Меҳнат ресурсларини, умуман аҳолини ижтимоий-ҳимоялашнинг бозор иқтисодиёти шароитида фақат давлат томонидан таъминланишини ўзи кифоя этмайди. Аксинча нодавлат субъектлари давлат билан ҳамкорликда аҳолини ижтимоий-иқтисодий ҳолатларини талаб даражасида таъминлаш мумкин.

Меҳнатга яроқли меҳнат ресурслари ўзларининг ижтимоий иқтисодий манфаатларини давлат ва иш берувчи субъектлари олдида меҳнат ва олий таълим бозори орқали ҳимоя қилишга эътиборларини қаратишлари асосида давлат ишлаб чиқариш хизмат кўрсатиш субъектлари билан ўзларининг, қолаверса аҳолининг ижтимоий-иқтисодий шароитларини талаб даражасида шаклланишига эришиши мумкин.

Бунинг учун ишлаб чиқариш, ижтимоий хизмат кўрсатиш соҳаларида меҳнат ва олий таълим бозори асосида банд бўлган субъектлар ўзларининг меҳнат фаолиятларида қатнашишнинг ижтимоий-иқтисодий моҳиятларини англаб олишлари керак ва давлатнинг бу соҳаларда хизмат кўрсатувчи субъектлар билан ўзаро келишиб олишлари лозим. Фақат барча субъектларнинг ўзаро келишиб олишлари натижасида ишлаб чиқаришда банд бўлган ишчи, касбий-малакали ишчилар ва олий даражадаги мутахассисларни ва барча аҳолини ҳимоя қилишни таъминловчи ижтимоий иқтисодий сиёсатини амалга ошириш мумкин.

Меҳнат ва олий таълим бозорини тартибга солишни амалга ошириш учун бу субъектларни ўзаро боғлиқликда бир-бирига боғлиқ ва бир бирига таъсир этувчи умумлашган яъни ягона ташкилий-иқтисодий механизм тариқасида қараш тўғри бўлади. Чунки ишчи кучи бўйича шаклланадиган иқтисодий ҳолат ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ. Демак ишлаб чиқариш жараёни ташкилий жиҳатдан кенгайтириш горизонтал ёки вертикал жиҳатдан уларга бўлган талаб ва таклифни шаклланишини оптимал нисбатини ташкил топишига олиб келади. Олий таълим бозорининг ҳам самарали бўлиши тармоқ ишлаб чиқариш субъектларидан олий малакали мутахассисларга бўлган талаб ва таклиф асосида шаклланади.

Меҳнат ва олий таълим бозорида уларнинг меҳнатга тўланадиган иш ҳақи иқтисодий механизмнинг асосий қуроли бўлиб, иш берувчи ва ишлашни истовчи субъектлар ўртасида рақобатни юзага келтиради ва унинг натижасида малакали ишчи олий маълумотли мутахассисларни ишга жалб қилиниши оқибатида ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш самарадорлигини ўсиб боришига олиб келади. Иш ҳақи меҳнат ва олий таълим хизматлари бозорида иш берувчи субъектлар билан ишга ёлланувчи субъектлар ўртасида меҳнат битимини тузишнинг асосий механизминини ташкил этади. Меҳнат ва олий

таълим хизматлари бозорида иш ҳақининг даражасидан келиб чиққан ҳолда белгиланиши бу иккала субъектлар ўртасида рақобат муҳитини кучайтиради.

Бозор муносабатлари шароитида меҳнат ва олий таълим хизматлари бозорларини турли даражадаги ҳолатини муқобиллаштириш икки йўналиш асосида амалга ошириш мумкин. Икки бозор турини бир-бирига мослаштириш биринчидан, бир йўналиш бўйича олий малакавий ихтисослиги бўйича муносабатларни турли даражада иқтисодий минтақалар хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда тартиблаш мумкин. иккинчи усулида меҳнат ва олий таълим хизматлари бозорида аниқ шарт-шароитлардан келиб чиққан ҳолда уларнинг ўзаро боғлиқлик нисбатларини ўрнатиш асосида амалга ошириш мумкин. Олий таълим хизматлари бозорини меҳнат бозори билан ўзаро боғлиқлигини таъминлаш муаммоси бозор талаблари билан боғлиқ бўлиб унинг нисбатлари доимий равишда ўзгариб туради.

Олий таълим олган малакали мутахассисларга миллий иқтисодиётни унинг тармоқларини барқарор ривожлантириш зарур бўлган кадрларга бўлган талабни қондириш муаммосини давлат механизми орқали тартибга солиниб туриши керак.

Олий малакали мутахассисларга бўлган талаб ва таклифни бозор иқтисодиёти шароитида нисбатларини мувофиқ даражада бўлиши бозор иқтисодиёти шароитида ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш тармоқларини самарали ривожланишини таъминлайди. Шунинг учун ҳам олий таълим хизматлари бозорини ривожланишини меҳнат бозори билан ўзаро боғлиқликда ривожланишини таъминлашда меҳнат муносабатлари соҳаларини тартибга солиш механизми асосида тартибга солиб бориш зарур.

Таълим хизматлари бозорининг асосий элементларидан бири олий таълим тизими ҳисобланади. Демак, олий малакали мутахассислар тайёрлаш механизми уларга бўлган миллий иқтисодиёт талабларидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилиши зарур.

Олий таълим хизматлари бозорида асосан олий малакали кадрларга бўлган талабни таъминлаш ва ишлаб чиқариш корхоналарига, хизмат кўрсатиш соҳаларига талаб даражасида олий малакали мутахассисларни етиштириш масалалари меҳнат бозори билан ўзаро боғлиқликда ҳал этилиши зарур. Бозор иқтисодиёти шароитида олий малакали мутахассисларга бўлган талаб ва таклиф ўртасида нисбатларни бузилишини олдини олиш ва иқтисодиёт тармоқлари учун зарур бўлган малакали кадрларга бўлган талабни аниқлаш учун олий таълим хизматлари бозори меҳнат бозори механизмлари асосида нисбатларни мувофиқлаштиришда қуйидагиларга эътибор қаратиш:

- бозор иқтисодиёти шароитида олий малакали бўлган мутахассисларга талабни тармоқ таркибларини ўзгариши натижасида ишлаб чиқариш корхоналарининг ишлаб чиқариш йўналишларини ўзгариши ҳисобига пасайиши олдини олиш;

- олий малакали мутахассислар тайёрлаш тизимини бозор муносабатлари шароитидан келиб чиққан ҳолда тайёрлашни бозорнинг асосий қонуни бўлган талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда сифатли, назарий ва амалий жиҳатдан тайёрлаш;

- касб-хунар коллежлари ва лицейни битирувчи ўқувчилар, олий ўқув юртларига киришни истовчи абитуриентлар ўртасида уларни тўғри касб танлаш бўйича тушунтириш ишларини олиб бориш;
- иқтисодий тармоқлар бўйича зарур бўлган мутахассисларни тайёрлаш бўйича истиқболлаштириш кўрсаткичлари ишлаб чиқиш;
- олий таълим ўқув юртларини меҳнат бозори билан ҳамкорликда битираётган ёш мутахассисларни иш жойлари билан таъминлашни самарадорлигини ошириш;
- олий таълим хизматлари бозорининг фаолиятини ёшлар, аҳоли талаблари асосида эмас, балки иқтисодий минтақалар ва меҳнат бозори талаблари асосида амалга ошириш;
- олий таълим хизматлари тизими ва бозорини фаолиятини доимий равишда иқтисодий жиҳатдан таҳлил қилиш ва уни ривожлантириш учун тегишли қарорларни қабул қилиш, тадбирлар ишлаб чиқиш учун олий таълим тизимини бошқариш муассасаларида ахборот таҳлил қилиш бўлинмаларини ташкил этиш;
- меҳнат бозорида олий малакали мутахассисларни тайёрлаш сифати бўйича рейтинги бўйича маълумотларни оммага етказиб туриш;
- давлат томонидан олий таълим хизматлари ва меҳнат бозори фаолиятини назорат қилиш механизмини яратиш зарур деб ҳисоблаймиз.

Юқорида кўрсатилган меҳнат ва олий таълим хизматлари бозори олдида, иқтисодиёт тармоқлари даражасида олий маълумотли мутахассисларни сифатли тайёрлаш муаммосини уларни ўзлари хал эта олмайдилар. Бу муаммони талаб ва таклифга мувофиқ бажариш ва улар ўртасидаги нисбатни муқобиллаштириш учун бизнинг фикримизча давлат даражасидаги механизм орқали меҳнат ва олий таълим хизматлари бозорлари билан ва олий ўқув юртлари ҳамкорлигида малакали ва миллий иқтисодиётимизни жаҳон ҳўжалиги, жаҳон бозори талабларига жавоб бера оладиган мутахассисларни тайёрлаш мумкин.

Меҳнат ва олий таълим тизими бозори талаблари даражасида зарур бўлган юқори малакали мутахассислар тайёрлашда фақат меҳнат ва олий таълим хизматлари ва олий таълим билим юртлари муассасалари эмас балки, ундан манфаатдор бўладиган Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекитон иқтисодиёт вазирлиги, Ўзбекистон меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ва бошқа олий малакали кадрлар тайёрлаш билан боғлиқ бўлган мутассади ташкилотлар ҳам давлат томонидан олий таълим тизимини ривожланиб боришини ва меҳнат, олий таълим хизматлари фаолиятларини назоратга олиш, улардаги камчиликларни бартараф этиш механизмини ишлаб чиқишда фаол қатнашишлари зарур деб ҳисоблаймиз.

Меҳнат, олий таълим хизматлари ва олий ўқув юртлари фаолиятларини давлат томонидан назорат қилиш механизмини асосий вазифаси бу бозорлар ва таълим хизматларини кўрсатувчи ўқув юртлари ўртасида олий малакали мутахассислар тайёрлаш таркибини, ишлаб чиқариш тармоқлари, иқтисодий

минтақалар талабидан келиб чиққан ҳолда амалга ошириш зарур. Бу масалани долзарблигидан келиб чиқиб, қуйидаги вазифаларни амалга ошириш зарур:

- халқаро иқтисодий ва ички иқтисодий ривожланиш сиёсатидан келиб чиққан ҳолда меҳнат бозори талабларини ўрганиш асосида олий таълим хизматлари бозорининг ижтимоий-иқтисодий ҳолатларини ўрганиш асосида бу бозорлар ўртасидаги ижтимоий-иқтисодий муносабатларини мувофиқлигини таъминлаб бориш;

- мамлакатимизнинг иқтисодиётидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқариш тармоқларини ривожланиш даражаларидан келиб чиққан ҳолда олий ўқув юртларида кадрлар тайёрлашни режалаштирилган иш жойларидан келиб чиққан қабул квотасини белгилаш ва уларни иқтисодий тармоқларни жаҳон ҳўжалиги талабларига жавоб берадиган даражада тайёрлашни таъминлаш;

- иқтисодий сиёсат асосида иқтисодиёт тармоқлари ривожланишини эътиборга олган ҳолда олий малакали мутахассислар тайёрлашни олий таълим ўқув юртларида ўқув режаларини такомиллаштириш асосида олиб бориш;

- олий таълим ўқув юртларида тайёрланаётган олий малакали мутахассисларни ўз мутахассисликлари бўйича иш жойлари билан таъминлаш учун олий таълим хизматлари бозори субъектларини меҳнат бозори субъектлари билан ўзаро боғлиқликларини самарали муносабатларини таъминлаш асосида уларга бўлган талаб ва таклиф бозорини ички вазиятларни барқарорлаштириш ҳисобига муқобиллаштириш зарур.

Олий малакали мутахассисларни давр талабидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқилган ўқув режалари асосида тайёрлаш мамлакатимиз иқтисодий тармоқларида инновацион шарт-шароитларни яратилишига ва у нафақат олий таълим хизматларини самарадорлигини, балки миллий иқтисодиётимизни самарали ривожланишини таъминлайди. Шунинг учун ҳам республикамызда университетлар даражасида кадрлар тайёрлашга катта эътибор берилмоқда. Улар таълим тизимини жаҳон таълим тизими тажрибаларини ўрганиш асосида таълим бериш тизимини инновацион йўналишида олиб бориш асосида, инновацион янгиликларни яратувчи олий малакали мутахассисларни тайёрлаш орқали миллий иқтисодиётимизни барқарор ривожланишини таъминлашимиз зарур.

Эркинлаштирилган бозор иқтисодиёти шароитида республикамыз иқтисодиётини рақобатбардош ва жаҳон стандартларига жавоб бера оладиган маҳсулотларни ишлаб чиқариш даражаси олий таълим тизимида инновацион янгиликларни чуқур ўрганиш, уни такомиллаштириш, назарияларини амалий тармоқ ишлаб чиқаришларида қўллаш мумкинлигини таъминловчи олий таълим бериш тизимида инновацияни ролини ошириш зарур деб ҳисоблаймиз.

Бозор иқтисодиёти шароитида олий ўқув юртлари учун миллий иқтисодиётга зарур бўлган олий малакали мутахассисларни тайёрлаш учун зарур бўлган даражада кадрлар тайёрлашни объектив шарт-шароитлардан келиб чиққан ҳолда давлат томонидан белгилаб берилиши зарур бўлса, контракт тўловлари асосида эса олий таълим тизимидаги олий ўқув юртларига қабул қилиш квотасини шакллантириш даражаси улар томонидан белгиланиши зарур деб ҳисоблаймиз.

Олий таълим тизимида олий маълумотли мутахассисларни тайёрловчи олий ўқув юр்தларининг контракт тўлови асосида қабул квоталарини тайёрлашда ички вазиятлардан яъни қабул қилинган абитуриентларни ўқитиш учун зарур бўлган шарт-шароитлардан келиб чиқишлари керак.

Олий таълим хизматлари бозори ва меҳнат бозорини тартибга солиш механизмини назарий жиҳатдан ўрганиш асосида қуйидаги хулосага келиш мумкин:

- бозор иқтисодиёти шароитида иқтисодиёт тармоқларининг таркибий ўзгаришларини ташқи сиёсий ва иқтисодий ҳамда ички ижтимоий-иқтисодий ҳолатлар асосида ўзгариб туриши даврида меҳнат бозори ва таълим хизматлари тизими бозорини олий малакали мутахассисларга бўлган талаб ва таклифни мувофиқлаштиришнинг усулларида бири уларга бўлган талабни истиқболлаштириш ва уни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган амалий тадбирларни давлатнинг ижтимоий-иқтисодий сиёсатини ҳамда олий таълим тизимини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган ташкилий, ўқув услубий ва илмий-инновацион тадбирларни ишлаб чиқиш асосида амалга ошириш зарур;

- олий таълим хизматлари бозорида асосан олий малакали кадрларга бўлган талабни таъминлаш ва ишлаб чиқариш корхоналарига, хизмат кўрсатиш соҳаларига талаб даражасида олий малакали мутахассисларни етиштириш масалалари меҳнат бозори билан ўзаро боғлиқликда ҳал этилиши мақсадга мувофиқ бўлади;

- олий таълим хизматлари бозорининг фаолиятини ёшлар, аҳоли талаблари асосида эмас, балки иқтисодий минтақалар ва меҳнат бозори талаблари асосида амалга ошириш мақсадга мувофиқ;

- олий таълим хизматлари тизими ва бозорини фаолиятини доимий равишда иқтисодий жиҳатдан таҳлил қилиш ва уни ривожлантириш учун тегишли қарорларни қабул қилиш, тадбирлар ишлаб чиқиш учун олий таълим тизимини бошқариш муассасаларида ахборот таҳлил қилиш бўлинмаларини ташкил этиш мақсадга мувофиқ бўлади;

- меҳнат ва олий таълим бозорини тартибга солишни амалга ошириш учун бу субъектларни ўзаро боғлиқликда бир-бирига боғлиқ ва бир-бирига таъсир этувчи умумлашган яъни ягона ташкилий-иқтисодий механизм тариқасида қараш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Каримов И.А. “Бош мақсадимиз-иқтисодиётимизда олиб борилаётган ислохотларни ва таркибий ўзгаришларни кескин чуқурлаштириш, хусусий мулкчилик, кичик бизнес ва тадбиркорликка кенг йўл очиб беришдир: – Тошкент: Ўзбекистон, 2016.-86 б.

2. Захидова Ш.Ш. Олий таълим хизматлари бозорининг амал қилиш механизми самарадорлигини ошириш (Ўзбекистон материаллари асосида). и.ф.н. илм. дар. ол. уч. тақд. эт. дисс. автореф. – Тошкент, 2012. - Б. 27 б.

3. Ўзбекистон Республикаси йиллик статистик тўплами. Тошкент 2015.